

Zbornik sudske prakse

PRESUDA SUDA (treće vijeće)

12. veljače 2015.*

„Zahtjev za prethodnu odluku – Zaštita potrošača – Direktiva 93/13/EEZ – Članak 7. – Ugovor o hipotekarnom kreditu – Arbitražna klauzula – Nepoštenost – Potrošačka tužba – Nacionalno postupovno pravilo – Nenadležnost suda pred kojim je podnesena tužba kojom se traži utvrđenje ništetnosti unaprijed formuliranog standardnog ugovora za odlučivanje o zahtjevu za utvrđenje nepoštenosti ugovornih odredbi sadržanih u tom istom ugovoru“

U predmetu C-567/13,

povodom zahtjeva za prethodnu odluku na temelju članka 267. UFEU-a, koji je uputio Fővárosi Törvényszék (Mađarska), odlukom od 2. listopada 2013., koju je Sud zaprimio 5. studenoga 2013., u postupku

Nóra Baczó,

János István Vizsnyiczai

protiv

Raiffeisen Bank Zrt,

SUD (treće vijeće),

u sastavu: M. Ilešič, predsjednik vijeća, A. Ó Caoimh, C. Toader (izvjestiteljica), E. Jarašiūnas i C. G. Fernlund, suci,

nezavisna odvjetnica: J. Kokott,

tajnik: I. Illéssy, administrator,

uzimajući u obzir pisani postupak i nakon rasprave održane 19. studenoga 2014.,

uzimajući u obzir očitovanja koja su podnijeli:

— za mađarsku vladu, M. M. Tátrai i M. Z. Fehér, u svojstvu agenata,

— za Europsku komisiju, K. Talabér-Ritz i M. van Beek, u svojstvu agenata,

odlučivši, nakon saslušanja nezavisne odvjetnice, da u predmetu odluči bez njezinog mišljenja,

donosi sljedeću

* Jezik postupka: mađarski

Presudu

- 1 Zahtjev za prethodnu odluku odnosi se na tumačenje Direktive Vijeća 93/13/EEZ od 5. travnja 1993. o nepoštenim uvjetima u potrošačkim ugovorima (SL L 95, str. 29.) (SL, posebno izdanje na hrvatskom jeziku, poglavlje 15., svezak 12., str. 24.).
- 2 Taj zahtjev podnesen je u okviru spora između, s jedne strane, N. Baczó i J. I. Vizsnyiczaija i, s druge strane, društva Raiffeisen Bank Zrt o zahtjevu za utvrđenje ništetnosti ugovora o hipotekarnom kreditu i u njemu sadržane arbitražne klauzule.

Pravni okvir

Pravo Unije

- 3 U skladu s člankom 1. stavkom 1. Direktive 93/13:
„Svrha ove Direktive je uskladiti zakone i druge propise država članica koji se odnose na nepoštene odredbe u ugovorima koji se sklapaju između prodavatelja robe ili pružatelja usluga i potrošača.“
- 4 Članak 3. stavak 1. ove direktive glasi kako slijedi:
„Ugovorna odredba o kojoj se nisu vodili pojedinačni pregovori smatra se nepoštenom ako u suprotnosti s uvjetom o dobroj vjeri, na štetu potrošača prouzroči znatniju neravnotežu u pravima i obvezama stranaka, proizašlih iz ugovora.“
- 5 Članak 6. stavak 1. navedene direktive određuje:
„Države članice utvrđuju da u ugovoru koji je prodavatelj robe ili pružatelj usluge sklopio s potrošačem prema nacionalnom pravu nepoštene odredbe nisu obvezujuće za potrošača, a da ugovor u tim uvjetima i dalje obvezuje stranke ako je u stanju nastaviti važiti i bez tih nepoštenih odredaba.“
- 6 U skladu s člankom 7. stavkom 1. te direktive:
„U interesu potrošača i tržišnih konkurenata države članice osiguravaju da postoje primjerena i djelotvorna sredstva za sprečavanje stalnog korištenja nepoštenih odredaba u ugovorima koji prodavatelji robe i pružatelji usluga sklapaju s potrošačima.“

Mađarsko pravo

Materijalno pravo

- 7 Članak 200. Zakona br. IV iz 1959. kojim se uspostavlja Građanski zakonik (a Polgári Törvénykönyvről szóló 1959. évi IV. törvény, u daljnem tekstu: Građanski zakonik), u verziji koja je bila na snazi u vrijeme sklapanja ugovora o kojem je riječ u glavnom postupku, određuje:
„(1) Ugovorne strane slobodno određuju sadržaj ugovora. One mogu ugovoriti odredbe čiji sadržaj odstupa od pravila koja uređuju ugovore osim ako je zakonom drukčije određeno.
(2) Ništetan je svaki ugovor koji krši ili zaobilazi pravno pravilo, osim ako to pravilo ne predviđa neku drugu pravnu posljedicu. Isto tako je ništetan i svaki ugovor koji je očito protivan moralu društva.“

- 8 U skladu s člankom 209. stavkom 1. tog zakonika „opći ugovorni uvjet ili ugovorna odredba potrošačkog ugovora o kojima se nisu vodili pojedinačni pregovori nepošteni su ako jednostrano, neosnovano i u suprotnosti s dobrom vjerom i poštenjem određuju prava i obveze ugovornih strana na štetu ugovorne strane koja nije odredila unošenje tih odredaba u ugovor“.
- 9 Članak 209/A stavak 1. navedenog zakonika predviđa da oštećena strana može pobijati nepoštenu ugovornu odredbu. U skladu sa stavkom 2. tog članka takve ugovorne odredbe su ništetne.
- 10 Članak 227. stavak 2. istog zakonika određuje da je „svaki ugovor čiji je predmet nemoguća činidba ništetan“.
- 11 Sukladno članku 239/A stavku 1. Građanskog zakonika, ugovorna strana može od suca zahtijevati, s jedne strane, utvrđenje ništetnosti ugovora ili određenih ugovornih odredbi (djelomična ništetnost) a, s druge strane, i to da se sudac pritom ne izjasni o pravnim posljedicama te ništetnosti.
- 12 U skladu s člankom 213. stavkom 1. Zakona br. CXII iz 1996. o kreditnim i financijskim institucijama (hitelintézetekről és a pénzügyi vállalkozásokról szóló 1996. évi CXII. törvény, u daljnjem tekstu: Zakon o kreditnim institucijama), u verziji koja je bila na snazi u vrijeme sklapanja ugovora o kojem je riječ u glavnom postupku, ništetan je svaki ugovor o potrošačkom kreditu i svaki ugovor o hipotekarnom kreditu koji ne sadrži ugovorne odredbe navedene u toj zakonskoj odredbi, uključujući osobito one o predmetu ugovora, ukupnoj godišnjoj efektivnoj kamatnoj stopi ili ukupnom iznosu troškova koji se odnose na ugovor.

Postupovno pravo

- 13 U skladu s člankom 3. stavkom 2. Zakona br. III iz 1952. kojim se ustanovljuje Zakonik o građanskom postupku (a polgári perrendtartásról szóló 1952. évi III. törvény, u daljnjem tekstu: Zakonik o građanskom postupku), sudac je vezan zahtjevima i pravnim argumentima stranaka, osim ako je zakonom drukčije određeno. Sudac ne uzima u obzir zahtjeve i argumente stranaka s obzirom na njihov formalni naziv, nego s obzirom na njihov sadržaj.
- 14 Sukladno članku 22. stavku 1. tog zakonika opće nadležan sud je općinski sud, bilo da je riječ o Járásbíróságu (mjesnom sudu) ili Kerületi Bíróságu (okružnom sudu). Slijedom toga, taj sud je materijalno nadležan za odlučivanje u sporovima za koje zakon ne propisuje nadležnost Törvényszéka (područnog suda).
- 15 U skladu s člankom 23. stavkom 1. točkom (k) tog zakonika, Törvényszék je nadležan za odlučivanje u sporovima o utvrđenju ništetnosti nepoštenih ugovornih odredbi na temelju, među ostalim, članka 209/A Građanskog zakonika.
- 16 U mišljenju 2/2010/VI.28 sudaca Građanskog odjela Kúrije (Vrhovnog suda) o određenim postupovnim pitanjima glede tužbi za utvrđenje ništetnosti određeno je da je sudac po službenoj dužnosti dužan utvrditi razlog očite ništetnosti koji može biti jasno ustanovljen na temelju raspoloživih dokaza.
- 17 Mišljenje 2/2011/XII.12 sudaca Građanskog odjela Kúrije o određenim pitanjima o valjanosti potrošačkih ugovora pojašnjava da je općinski sud, u okviru ispitivanja osnovanosti tužbe, dužan ispitati nepoštenost ugovorne odredbe bilo na prigovor tuženika bilo po službenoj dužnosti.
- 18 Sukladno članku 24. stavku 1. Zakonika o građanskom postupku vrijednost spora određuje se u odnosu na iznos tražbine ili vrijednost bilo kojeg drugog prava koje se zahtijeva tužbom.

19 Kada je riječ o izračunu pristojbe za podnošenje građanske parnične tužbe, članak 39. stavak 1. Zakona br. XCIII iz 1990. o pristojbama (1990. évi XCIII. tv. az illetékekról, u daljnjem tekstu: Zakon o pristojbama) određuje da je osnovica te pristojbe vrijednost predmeta spora na dan podnošenja tužbe, osim ako je drugačije određeno zakonom.

20 Međutim, članak 39. stavak 3. tog zakona određuje:

„Kada se vrijednost premeta spora ne može utvrditi sukladno odredbama stavka 1., [...] pristojbena osnovica određuje se na sljedeći način:

a) pred općinskim sudom ona iznosi 350.000 mađarskih forinti (HUF) u parničnim postupcima [...];

b) pred Törvényszékom:

— ako taj sud odlučuje u prvom stupnju, ona iznosi 600.000 HUF u parničnim postupcima [...].“

Glavni postupak i prethodna pitanja

21 Tužitelji u glavnom postupku N. Baczó i J. I. Vizsnyiczai su 13. rujna 2007. sklopili ugovor o hipotekarnom kreditu s društvom Raiffeisen Bank Zrt, bankarskom institucijom mađarskog prava. Taj ugovor sadržavao je arbitražnu klauzulu na temelju koje je za sporove koji nastaju iz ugovora o kreditu, osim onih koji se odnose na novčane tražbine, nadležan arbitražni sud.

22 Tužitelji u glavnom postupku su 26. veljače 2013. pred Pesti Központi Kerületi Bíróság (središnji sud okruga Pest) podnijeli tužbu za utvrđenje ništetnosti navedenog ugovora.

23 U prilog tužbi tužitelji u glavnom postupku su, na temelju članka 239/A, članka 200. stavka 2. i članka 227. stavka 2. Građanskog zakonika, istaknuli da je ugovor o hipotekarnom kreditu koji su sklopili očito nezakonit, protivan moralu društva te da za predmet ima nemoguću činidbu. Oni su također naveli da su u slučaju tog ugovora ispunjene pretpostavke za ništetnost sadržane u članku 213. stavku 1. Zakona o kreditnim institucijama.

24 Nakon što je Pesti Központi Kerületi Bíróság uputio zahtjev za pružanje dodatnih informacija, tužitelji u glavnom postupku su isto tako zahtijevali da se utvrdi ništetnost arbitražne klauzule koja se nalazi u navedenom ugovoru sukladno Direktivi 93/13, članku 209. stavku 2. Građanskog zakonika i Mišljenju 2/2011/XII.12. Kúrije.

25 Uzimajući u obzir taj posljednji dio tužbenog zahtjeva i nakon što je ugovor o hipotekarnom kreditu kvalificirao kao „unaprijed formulirani standardni ugovor“, Pesti Központi Kerületi Bíróság je rješenjem od 6. svibnja 2013. uputio predmet Fővárosi Törvényszéku (područni sud u Budimpešti) sukladno članku 23. stavku 1. točki (k) Zakonika o građanskom postupku, na temelju kojeg je odlučivanje o sporovima o utvrđivanju ništetnosti nepoštenih ugovornih odredbi u nadležnosti područnog suda.

26 Tužitelji u glavnom postupku su protiv tog rješenja podnijeli pravni lijek kojim su tražili da ono bude izmijenjeno i da za nadležni sud bude određen općinski sud. S tim u vezi iz odluke kojom je sud uputio zahtjev za prethodnu odluku proizlazi da tužitelji u glavnom postupku u prilog svojoj tužbi navode da poriču da su zahtijevali, s jedne strane, utvrđenje nepoštenosti ugovorne odredbe svojeg ugovora o hipotekarnom kreditu i, s druge strane, da njihov predmet bude upućen područnom sudu.

27 Sud koji je uputio zahtjev pojašnjava da na temelju članka 23. stavka 1. točke (k) Zakonika o građanskom postupku potrošač može zahtijevati utvrđenje nepoštenosti ugovorne odredbe sadržane u unaprijed formuliranom standardnom ugovoru, kao što je onaj o kojem je riječ u glavnom predmetu,

jedino pred područnim sudom, dok taj isti potrošač u svojstvu tuženika u okviru postupka koji je pred općinskim sudom pokrenut povodom tužbe prodavatelja robe ili pružatelja usluga može istaknuti prigovor radi utvrđenja nepoštenosti navedene ugovorne odredbe.

- 28 Ovisno o pragovima koji se primjenjuju na vrijednost spora, postupak koji je potrošač pokrenuo radi utvrđenja ništetnosti unaprijed formuliranog standardnog ugovora na temelju drugih razloga stoga može biti u nadležnosti općinskog suda. Prema mišljenju suda koji je uputio zahtjev, bilo bi razumno da općinski sud može isto tako odlučiti o zahtjevu za utvrđenje ništetnosti nepoštenih ugovornih odredbi istog ugovora.
- 29 Naposljetku, taj sud smatra da potrošačeva tužba pred područnim sudom može potrošača dovesti u nepovoljnu situaciju, osobito zato što pravilo sadržano u članku 23. stavku 1. točki (k) Zakonika o građanskom postupku dovodi do viših troškova postupka. Takva situacija mogla bi ugroziti ostvarenje ciljeva Direktive 93/13.
- 30 U tim je okolnostima Fővárosi Törvényszék odlučio prekinuti postupak i uputiti Sudu sljedeća prethodna pitanja:
- „1. Treba li smatrati da je postupak nepovoljan za potrošača ako, kada on u tužbi kojom pokreće postupak pred općinskim sudom radi utvrđenja ništetnosti ugovora (opći uvjeti ugovora) zahtijeva i utvrđenje ništetnosti jedne od ugovornih odredbi, to dovodi do nadležnosti područnog suda (Törvényszék)? Naime, potrošač se u okviru postupka koji je pred općinskim sudom pokrenuo njegov suugovaratelj može pozvati na nepoštenost ugovorne odredbe, dok upućivanje predmeta područnom sudu podrazumijeva da će potrošač platiti veću pristojbu.
2. Bi li ravnoteža bila ponovno uspostavljena kada bi potrošač u okviru postupka koji je pokrenuo pred općinskim sudom radi utvrđenja ništetnosti ugovora također imao mogućnost pozvati se na nepoštenost određenih odredbi tog ugovora, a da istodobno ne uzrokuje prestanak nadležnosti tog općinskog suda?“

O prethodnim pitanjima

Uvodna očitovanja

- 31 Iz zajedničkog tumačenja prethodnih pitanja i razloga koje je iznio sud koji je uputio zahtjev proizlazi da taj sud od Suda traži da donese odluku o sukladnosti nacionalnog postupovnog propisa pravu Unije, osobito Direktivi 93/13.
- 32 S tim u vezi valja podsjetiti da, iako u okviru zahtjeva za prethodnu odluku Sud nije nadležan za odlučivanje o sukladnosti odredbi nacionalnog prava ili nacionalne prakse pravilima prava Unije, on je opetovano presuđivao da jest nadležan za pružanje sudu koji je uputio zahtjev svih odgovarajućih elemenata tumačenja tog prava koji tom sudu omogućuju da ocijeni tu sukladnost za potrebe donošenja presude u sporu koji se pred njim vodi (vidjeti presudu Pannon Gép Centrum, C-368/09, EU:C:2010:441, t. 28. i navedenu sudsku praksu).
- 33 U tim okolnostima i s obzirom na to da se dvojbe suda koji je uputio zahtjev odnose na mogući nepovoljniji položaj u koji primjena članka 23. stavka 1. točke (k) Zakonika o građanskom postupku dovodi potrošača koji se poziva na svoja prava koja ima na temelju Direktive 93/13, valja smatrati da se prethodna pitanja odnose na tumačenje te direktive, osobito njezina članka 7. stavka 1.

Meritum

- 34 Svojim pitanjima koja valja ispitati zajedno sud koji je uputio zahtjev u biti pita treba li članak 7. stavak 1. Direktive 93/13 tumačiti u smislu da se on protivi pravilu nacionalnog postupovnog prava na temelju kojeg općinski sud koji je nadležan za donošenje odluke o tužbi potrošača kojom se traži utvrđenje ništetnosti unaprijed formuliranog standardnog ugovora nije nadležan za odlučivanje o zahtjevu tog potrošača kojom se traži utvrđenje nepoštenosti ugovornih odredbi sadržanih u tom ugovoru.
- 35 S tim u vezi najprije valja podsjetiti da je u vezi s člankom 23. stavkom 1. točkom (k) Zakonika o građanskom postupku upućen zahtjev za prethodnu odluku u predmetu u kojem je donesena presuda Jörös (C-397/11, EU:C:2013:340).
- 36 U tom predmetu sud koji je uputio zahtjev je od Suda među ostalim tražio da odgovori na pitanje treba li Direktivu 93/13 tumačiti u smislu da nacionalni sud pred kojim se vodi postupak o valjanosti odredbi potrošačkog ugovora može po službenoj dužnosti ispitati nepoštenost predmetnih odredbi i eventualno donijeti odluku o utvrđenju ništetnosti ugovora čak i onda kada je na temelju nacionalnog propisa za utvrđivanje ništetnosti nepoštenih ugovornih odredbi nadležno drugo sudsko tijelo.
- 37 U točki 53. presude Jörös (EU:C:2013:340) Sud je odlučio da Direktivu 93/13 treba tumačiti u smislu da nacionalni sud koji je po službenoj dužnosti utvrdio nepoštenost ugovorne odredbe treba, koliko je to moguće, primijeniti nacionalna postupovna pravila tako da se izvuku sve posljedice koje, prema nacionalnom pravu, proizlaze iz utvrđenja nepoštenosti predmetne ugovorne odredbe kako bi se osiguralo da potrošač njome ne bude vezan.
- 38 Međutim, valja pojasniti da se ovaj predmet razlikuje od onoga u kojem je donesena presuda Jörös (EU:C:2013:340) jer je u njemu riječ o pitanju treba li potrošač koji je u svojstvu tužitelja imati mogućnost da on sam, osim ništetnosti ugovora koji ulazi u područje primjene Direktive 93/13, ističe nepoštenost ugovornih odredbi koje taj ugovor sadrži unatoč postojanju pravila o nadležnosti koje obvezuje tog potrošača da takvu tužbu podnese pred drugim nacionalnim sudom.
- 39 Članak 7. stavak 1. Direktive 93/13 državama članicama nameće obvezu da osiguravaju da u nacionalnim pravnim porecima postoje primjerena i djelotvorna sredstva za sprečavanje stalnoga korištenja nepoštenih odredaba u ugovorima koje prodavatelji robe i pružatelji usluga sklapaju s potrošačima.
- 40 Suprotno tome, Direktiva 93/13 ne sadrži izričitu odredbu koja određuje koji je sud nadležan za odlučivanje o potrošačkoj tužbi kojom se traži utvrđivanje ništetnosti takvih nepoštenih ugovornih odredbi.
- 41 U skladu s ustaljenom sudskom praksom, u nedostatku odredaba Unije u tom području, unutarnji pravni sustav svake države članice treba, na temelju načela postupovne autonomije država članica, odrediti nadležne sudove i postupovna pravila za pravna sredstva namijenjena zaštiti prava koja pravni subjekti izvode iz prava Unije (presuda Agrokonsulting-04, C-93/12, EU:C:2013:432, t. 35. i navedena sudska praksa).
- 42 Slijedom navedenoga, iz dobro ustanovljene sudske prakse Suda isto tako proizlazi da postupovna pravila za pravna sredstva čija je svrha osigurati zaštitu prava koja pravni subjekti izvode iz prava Unije ne smiju biti nepovoljnija od onih koja se odnose na slična pravna sredstva u nacionalnom pravu (načelo ekvivalentnosti) niti u praksi onemogućiti ili pretjerano otežati korištenje pravima koja priznaje pravni poredak Unije (načelo djelotvornosti) (vidjeti u tom smislu presudu Impact, C-268/06, EU:C:2008:223, t. 46. i navedenu sudsku praksu kao i presudu Asociación de Consumidores Independientes de Castilla y León, C-413/12, EU:C:2013:800, t. 30).

- 43 Kao prvo, kada je riječ o načelu ekvivalentnosti, valja podsjetiti da je Komisija u pisanim očitovanjima i na raspravi izrazila sumnje glede sukladnosti tom načelu nacionalnog postupovnog pravila kao što je članak 23. stavak 1. točka (k) Zakonika o građanskom postupku, koji područnom sudu dodjeljuje isključivu nadležnost za odlučivanje o potrošačkim tužbama kojima se traži utvrđivanje ništetnosti nepoštenih ugovornih odredbi. U tu svrhu Komisija uspoređuje navedene tužbe i tužbe koje potrošači podnose radi utvrđenja ništetnosti ugovornih odredbi na temelju drugih razloga s obzirom na to da, ovisno o pragovima koji se primjenjuju na vrijednost predmeta spora, za te tužbe može biti nadležan općinski sud.
- 44 Međutim valja istaknuti da je jedino na nacionalnom sudu, koji izravno poznaje primjenjiva postupovna pravila, da ispita jesu li predmetne tužbe slične kada je riječ o njihovom predmetu, osnovi i bitnim značajkama (vidjeti presudu *Agrokonsulting-04*, EU:C:2013:432, t. 39. i presudu *Asturcom Telecomunicaciones*, C-40/08, EU:C:2009:615, t. 50.).
- 45 Uz pretpostavku da su, s jedne strane, potrošačke tužbe za utvrđenje ništetnosti ugovornih odredbi na temelju razloga koji osobito proizlaze iz pravila Direktive 93/13 i, s druge strane, potrošačke tužbe za utvrđenje ništetnosti ugovornih odredbi na temelju razloga koji isključivo proizlaze iz nacionalnog prava slične, potrebno je ispitati jesu li postupovna pravila za navedene tužbe koje se temelje na pravu Unije nepovoljnija od onih za tužbe koje se isključivo temelje na nacionalnom pravu.
- 46 S tim u vezi valja smatrati da nadležnost područnih sudova za odlučivanje o tužbama koje su podnesene zbog razloga koji proizlaze iz prava Unije nužno ne predstavlja postupovno pravilo koje se može kvalificirati kao nepovoljno. Naime, određivanje tih sudova kojih je manje i višeg su ranga u odnosu na općinske sudove može poticati ujednačenije i specijaliziranije sudovanje u predmetima koji se odnose na pravila koja proizlaze iz Direktive 93/13.
- 47 Kada je riječ o višim troškovima postupka koje bi tužitelj mogao imati pred područnim sudovima, iz same te okolnosti ne može se zaključiti da odlučivanje o predmetu kao što je onaj u glavnom postupku pred tim sudovima povrjeđuje načelo ekvivalentnosti. Naime, takvo bi tumačenje ekvivalentnost između, s jedne strane, očuvanja prava koja pravni subjekti izvode iz prava Unije i, s druge strane, očuvanja prava koja pravni subjekti izvode iz nacionalnog prava ocjenjivalo jedino iz perspektive troškova i to neopravdano zanemarujući eventualne prednosti postupka predviđenog za tužbe koje se temelje na pravu Unije kao što su one navedene u prethodnoj točki ove presude.
- 48 Iz prethodno navedenoga proizlazi da se ne može smatrati da članak 23. stavak 1. točka (k) Zakonika o građanskom postupku povrjeđuje načelo ekvivalentnosti.
- 49 Kao drugo, kada je riječ o načelu djelotvornosti, iz ustaljene sudske prakse Suda proizlazi da svaku situaciju u kojoj se postavi pitanje onemogućuje li jedna nacionalna postupovnoppravna odredba ili pretjerano otežava primjenu prava Unije treba ispitati uzimajući u obzir položaj te odredbe u cjelokupnom postupku, tijekom postupka i njegove posebnosti pred različitim nacionalnim tijelima.
- 50 Što se tiče tužbe o kojoj je riječ u glavnom postupku, iz odluke kojom se upućuje zahtjev za prethodnu odluku proizlazi da proglašavanje općinskog suda nenadležnim u korist područnog suda može stvoriti dodatne troškove za potrošača koji su u svojstvu tužitelja.
- 51 S tim u vezi valja podsjetiti da procesnopravna pravila koja se odnose na strukturu nacionalnih pravnih lijekova, slijedeći opći interes dobrog sudovanja i predvidljivosti, moraju prevladati nad pojedinačnim interesima, u smislu da ih se ne može uređivati u odnosu na posebnu ekonomsku situaciju jedne strane (presuda *Asociación de Consumidores Independientes de Castilla y León*, EU:C:2013:800, t. 38.).

- 52 Međutim, uređenje nacionalnih pravnih lijekova i broja sudskih instanci u svrhu poštovanja načela djelotvornosti ne smije onemogućiti ili pretjerano otežati ostvarivanje pravâ koja za pojedince proizlaze iz prava Unije (vidjeti presudu Asociación de Consumidores Independientes de Castilla y León, EU:C:2013:800, t. 39.).
- 53 U predmetnom slučaju, kao prvo valja primijetiti da iz spisa koji je podnesen Sudu proizlazi da jedino u određenoj i rijetkoj situaciji isključiva materijalna nadležnost povjerena područnom sudu člankom 23. stavkom 1. točkom (k) Zakonika o građanskom postupku može dovesti do toga da potrošač koji je u svojstvu tužitelja plati više pristojbe. Naime, uz pridržaj provjera koje s tim u vezi mora izvršiti sud koji je uputio zahtjev, to bi bilo tako jedino kada se vrijednost predmeta spora ne može utvrditi pa se, na temelju članka 39. stavka 3. točke (b) Zakona o pristojbama, pristojba koju je potrebno platiti za tužbu podnesenu pred područnim sudom određuje paušalno.
- 54 Kao drugo, iz spisa koji je podnesen Sudu isto tako proizlazi da tužbe koje su podnesene pred područnim sudom, uključujući one kojima se zahtjeva utvrđenje nepoštenosti ugovornih odredbi, podrazumijevaju sudjelovanje odvjetnika.
- 55 Međutim, valja uzeti u obzir mehanizme predviđene nacionalnim postupovnim propisom za kompenzaciju eventualnih financijskih poteškoća potrošača, kao što je dobivanje pravne pomoći, a koji mogu kompenzirati dodatne troškove u vezi s postupovnim troškovima koje podrazumijeva proglašavanje općinskog suda nenadležnim u korist područnog suda i vezanim kako za nametanje veće pristojbe tako i za potrebu obraćanja odvjetniku (vidjeti presudu Asociación de Consumidores Independientes de Castilla y León, EU:C:2013:800, t. 42. i navedenu sudsku praksu).
- 56 Kao treće, Komisija tvrdi da moguća geografska udaljenost područnog suda od prebivališta potrošača može biti prepreka za to da on koristi svoje pravo na podnošenje pravnog sredstva.
- 57 Međutim, valja ustvrditi da iz spisa koji je podnesen sudu nije moguće ustvrditi, pod uvjetom provjera koje ima izvršiti sud koji je uputio zahtjev, da bi dobro odvijanje postupka zahtijevalo nazočnost potrošača, u svojstvu tužitelja, u svim njegovim stadijima (vidjeti u tom smislu presudu Asociación de Consumidores Independientes de Castilla y León, EU:C:2013:800, t. 41.).
- 58 Napokon, kao četvrto, valja istaknuti da je, kao što je to u svojim očitovanjima naglasila mađarska vlada, svrha članka 23. stavka 1. točke (k) Zakonika o građanskom postupku povjeriti sporove o nepoštenim ugovornim odredbama sucima područnih sudova koji imaju veće profesionalno iskustvo te tako osigurati jedinstvenu praksu kao i djelotvorniju zaštitu prava potrošača.
- 59 Slijedom toga, na upućena pitanja valja odgovoriti tako da članak 7. stavak 1. Direktive 93/13 treba tumačiti u smislu da se on ne protivi nacionalnom postupovnom pravilu na temelju kojeg općinski sud koji je nadležan za donošenje odluke o potrošačevoj tužbi za utvrđenje ništetnosti unaprijed formuliranog standardnog ugovora nije nadležan za odlučivanje o zahtjevu tog potrošača za utvrđenje nepoštenosti ugovornih odredbi sadržanih u istom tom ugovoru, osim ako proglašavanjem općinskog suda nenadležnim nastaju postupovne nepogodnosti koje mogu učiniti pretjerano teškim izvršavanje prava koja potrošaču priznaje pravni poredak Unije. Na nacionalnom sudu je da s tim u vezi izvrši potrebne provjere.

Troškovi

- 60 Budući da ovaj postupak ima značaj prethodnog pitanja za stranke glavnog postupka pred sudom koji je uputio zahtjev, na tom je sudu da odluči o troškovima postupka. Troškovi podnošenja očitovanja Sudu, koji nisu troškovi spomenutih stranaka, ne nadoknađuju se.

Slijedom navedenoga, Sud (treće vijeće) odlučuje:

Članak 7. stavak 1. Direktive Vijeća 93/13/EEZ od 5. travnja 1993. o nepoštenim uvjetima u potrošačkim ugovorima treba tumačiti u smislu da se on ne protivi nacionalnom postupovnom pravilu na temelju kojeg općinski sud koji je nadležan za donošenje odluke o potrošačevoj tužbi za utvrđenje ništetnosti unaprijed formuliranog standardnog ugovora nije nadležan za odlučivanje o zahtjevu tog potrošača za utvrđenje nepoštenosti ugovornih odredbi sadržanih u istom tom ugovoru, osim ako proglašavanjem općinskog suda nenadležnim nastaju postupovne nepogodnosti koje mogu učiniti pretjerano teškim izvršavanje prava koja potrošaču priznaje pravni poredak Unije. Na nacionalnom sudu je da s tim u vezi izvrši potrebne provjere.

Potpisi